

„Kdo se umí smát sám sobě, má právo se smát všemu ostatnímu, co mu k smíchu připadá.“ Tolik pravdy v jedné jediné větě dokázal říct snad jediný člověk. Tím jediným byl náš národní umělec Jan Werich.

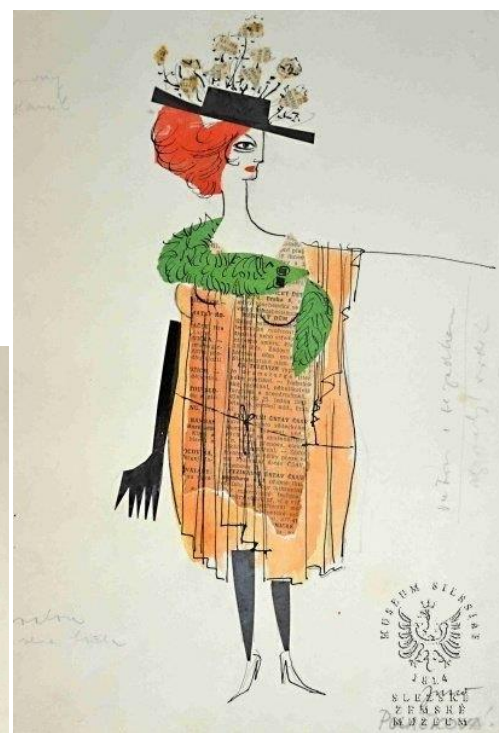
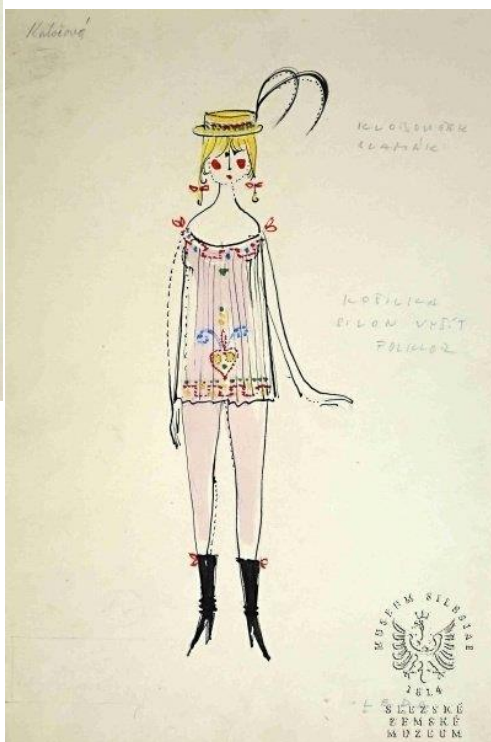
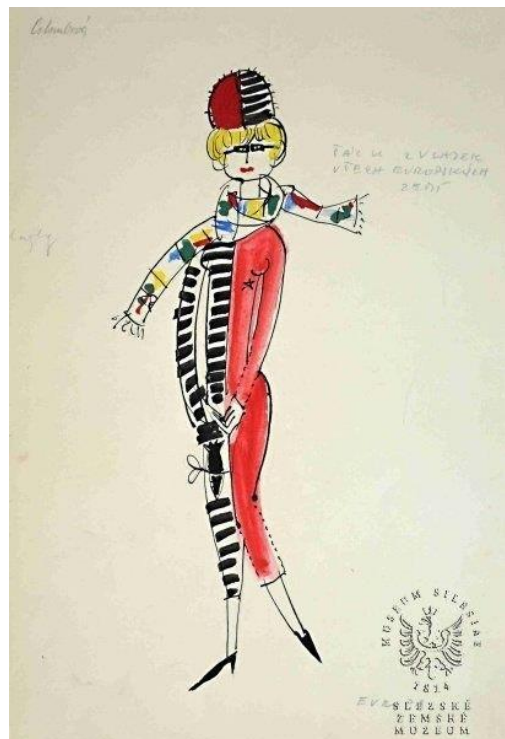
Voskovec, Werich, Grant, Hromádka, Maleček na kluzišti. Národní muzeum – Historické muzeum, datace 20. století, 1930 až 1959.

Jan Werich se narodil v Praze 6. února 1905 a zemřel 31. října 1980 tamtéž. V letech 1924 až 1927 studoval práva na Karlově univerzitě. Od roku 1927, kdy napsal s Jiřím Voskovcem *Vest pocket revue*, se začal věnovat divadlu profesionálně. Byl českým filmovým a divadelním hercem, dramatikem a filmovým scenáristou, spisovatelem a prozaikem, překladatelem. Byl autorem esejů, povídek, pohádek a písňových textů. V autorské trojici s Jiřím Voskovcem a Jaroslavem Ježkem byl představitelem meziválečné divadelní avantgardy a posléze i poválečné české divadelní kultury. Proslavil se mezi válkami jako jedna z klíčových osobností avantgardního Osvobozeného divadla. Druhou světovou válku strávil v emigraci v USA. Po válce se vrátil do Československa, kde nakonec získal titul národní umělec. Působil v řadě pražských divadel a hrál v mnoha filmech. V letech 1956–61 byl ředitelem 'Divadla ABC'.

Jan Werich

1. Určete, které postavě patří který kostým ze hry Nebe na Zemi: 1. žena z lidu, 2. Evropa, 3. Juno, 4. Danae, 5. Leda

Kostýmní návrhy pro divadelní hru Nebe na zemi, autorů Voskovec – Werich – Ježek. Slezské zemské muzeum, datace 20. století, 2. pol. 20. stol. Kresba na papíře Autorka Bedřiška Ustohalová

Jan Werich ve svých hrách a především vyprávěních proslul mnoha převážně politickými narážkami. Např. o pražském jaru říkal v roce 1968 ve svých televizních rozhovorech s Vladimírem Škutinou: „*takže když to shrneme.... tak je to lepší, než jsme se báli, že by to mohlo bejt, když jsme mysleli, že by to mohlo bejt moc špatný... ovšem musí se to hlídat!*“. Byl ovlivněn dadaistickou poetikou a oslovil originálním slovním humorem generačně spřízněné publikum.

Hrál také v celé řadě filmů, např. Pudr a benzin, Peníze nebo život, Hej rup!, U nás v Kocourkově, Svět patří nám, Císařův pekař a Pekařův císař, Byl jednou jeden král, Až přijde kocour. A v televizi: Uspořená libra, Medvěd, Slzy, které svět nevidí, Kočár nejsvětější svátosti, Král a žena.

V 60. letech vydal cestopisné reportáže *Italské prázdniny* a *variace na pohádkové motivy Fimfárum*, z roku 1960. *Fimfárum* je knihou devatenácti humoristických umělých pohádek, stojících na přelomu mezi pohádkou a lidovým vyprávěním. Většina pohádek se vysmívá lidským nešvarům, jako je lakota a chamtivost, lenost a nevěra, které jsou groteskně přehnané. Velký význam hraje slovní humor a mistrovské ovládní jazyka. Jan Werich se stylizuje jako dobrý lidový vypravěč. Knihu ilustroval Jiří Trnka. Většina pohádek byla filmově zpracována. Některé samostatně jako např. *Koloběžka první, či Tři veteráni*. Jiné v rámci celovečerních animovaných filmů nazvaných podle knihy *Fimfárum* Jana Wericha (2002), *Fimfárum 2* (2006) a *Fimfárum – Do třetice všeho dobrého* (2011). Ve filmech byly použity Werichovy vlastní nahrávky z 60. let, kdy pohádky namluvil.

2. Určete, které pohádky nepatří do díla *Fimfárum*, a zakroužkujte je:

Potlach, Líná pohádka, Splněný sen, Tři sestry a jeden prsten, František Nebojsa, Listování, *Fimfárum*, O rybáři a jeho ženě, Moře, strýčku, proč je slané? O třech hrbáčích z Damašku, Falstaffovo babí léto, Až opadá listí z dubu, Jak na Šumavě obři vyhynuli, Paleček, Chlap, děd, vnuk, pes a hrob, Deoduši, Pan Tau.

3. Uhodnete, z které pohádky je tato scéna?

.....

Fimfárum je slovo, které vymyslel Jan Werich do stejnojmenné pohádky. Jedná se o proutek „*jen o chlup tenčí, než ta nejtenčí rákoska*“, který se vejde do holínky. Pokud se jím jednou švihne, všechno v jeho okolí „*ztuhne a znehybní jako na pomníku*“. Nepohne se, dokud se jím nešvihne podruhé. Existoval pouze jeden exemplář v držení čerta. Tento kus byl prodán kováři za tři zlé duše. Kovář jej následně spálil, což způsobilo, že vše právě znehybněné (kovářova manželka, první lokaj místního knížete, jeho tchýně, shromáždění lidí a hospodářského zvířectva na návsi v Nejeddáli) navždycky zkamenělo.

Jan Werich je autorem i mnoha písní, jeho tvorba je spojená se skladatelem Jaroslavem Ježkem a kolegou Jiřím Voskovcem. Z nejznámějších písní si určitě vybavíte *Babička Mary*, *Ezop a brabeneč*, *Klobouk ve křoví*, *Tmavomodrý svět*, *Život je jen náhoda* a *Nebe na zemi*, ze stejnojmenné divadelní hry.

Nebe na zemi, *Osvobozené divadlo* o prologu a 11 obrazech, měla premiéru 23. září 1936. Inspirací autorům byl motiv staroanglické hry Francise Beaumonta a Johna Fletchera s názvem *Španělský kněz*. Děj však přenesli do mytologicko-renesanční atmosféry, který se odehrává na Olympu a v malém městě kdekoliv a kdykoliv je Vám libo, neboť jak říká bůh Merkur ve hře „*Nezáleží na jménu obce, lidi, lidi ti jsou všude stejní ...*“

Připomenout si ji můžete zde: <https://www.youtube.com/watch?v=hLMhjCGL-8I>.

Místo konání:
Historická výstavní
budova

Slezské
zemské
muzeum